

Uutta virolaista kansanrunouskirjallisuutta

E. LAUGASTE & E. NORMANN *Muistendid Kalevipojast*. (Monumenta Estoniae Antiqua II:6.) Eesti riiklik kirjastus. Tallinna 1959. 669 s.

EDUARD LAUGASTE ja ERNA NORMANN ovat saaneet aikaan 669-sivuisen tarinamonumentin *Muistendid Kalevipojast* (Tallinna 1959). Se on lyhyesti sanoen sodanjälkeisen Viron komein kansanrunoustieteellinen saavutus. Aineiston julkaisutapa vastaa ankarimpia vaatimuksia, jaottelu on sinänsä selkeä: ensin vanhat kirjalliset lähteet, sitten tyyppi tyypiltä tarinat kalevanpojasta ja kivistä, topografisten ilmiöiden ja paikannimien selitystarinat, tarinat linnojen, myllyjen ja kirkkojen rakentamisesta, suhdetarinat, tarinat kalevanpojan taisteluista ja kuolemasta, joukko harvinaisempia kalevanpoika-aiheita sekä vihdoin sadun »Vastaseotsija» toisinnot, joissa Kalevanpoika

on päähenkilönä. Hakemistot saattavat häpeään enimmäkseen suomalaiset kansanrunousjulkaisut. Myös kuvitus on oivalinen. Venäjän- ja saksankielinen tiivistelmä lisää teoksen kansainvälistä merkitystä.

Yrityksenä hyvä, vaikka kansainvälisten vertailujen osalta epätydyttävä, on satasivuinen tarinakommentaarien osasto. Tärkeimpänä suomalaisen tarinaperinteen lähdekirjana näkyy olleen Martti Haavion »Suomalaisen muinaisrunouden maailma». Kreutzwald-museon määrärahat eivät ole riittäneet edes Stith Thompsonin uuden motiiviindeksin hankkimiseen Kööpenhaminasta. Olisi perin suotavaa, että sarjan myö-

hempiin osiin tai loppuun tulisi virolaisten tarinain motiiviluettelo; kirjavalähtöisen kalevanpoikatarinaston julkaiseminen omana kokonaisuutenaan ei ollut tulevain tutkijain eikä ehkä sarjan tulevien osien kannalta yhtä erinomainen ratkaisu kuin se epäilemättä on virolaisen kansallistunteen kannalta.

Laugasten kirjoittama johdanto sisältää monta terävää rajankäyntiä ja oikeaan osuvaa havaintoa. Kaleva-nimen selityksistä Laugaste pitää vakuuttavimpana Paul Aristen etymologiaa: Viron saarten *kali* = 'vipu, kanki' sekä *kali* = 'vahvuus, suuruus' kuuluisivat yhteen, ja *kaleva* johtuisi nimisanasta *kali* kuten *tukeva* sanasta *tuki*. Y. H. Toivosen tutkielmaa Laugaste ei ole huomannut tai pitänyt huomionarvoisena. Nimi on hä-

nen arvelunsa mukaan tunkeutunut Itä-Virossa eepillisistä runoista tarinoihin ja levinnyt jo esihistoriallisena aikana siirtolaisten mukana Suomeen.

Monumenta Estoniae Antiquae -teoksen II sarja on siis saanut ihailtavan alun. (I sarjaankin kuuluu olevan odotettavissa jatkoa: Herbert Tampere valmistelee Vana Kannel V -nimistä läntisen Saarenmaan runojen julkaisua.) Meillä Suomessa vasta suunnitellaan sitä, minkä tarmokkaat virolaiset ovat jo saaneet toteutuille. Harvalla yliopistokaupungilla on yhtä vahvat kansanrunoustieteelliset perinteet kuin Tartolla; vuoden 1959 kirjasato lisää luottamusta sikäläisten folkloristien virkeään yritteliäisyyteen ja kykyyn siirtää tieteellisen tutkimustavan traditio myös seuraavalle sukupolvelle.

MATTI KUUSI